

gen ter sprake

reeds een taak
ieder persoon-
loopen worden!
ba niet in den

ids de Synode
onzer Kerken
etisch beoefen-
en het weten:
ze nood! Wij

ingscommissie
elkama, Vilet-
p gemakkelijk
gen op de op-
NDER (maat
e d. Indië
prachtstuk!
ben. Nu deze
ng komt, kan
de winst
a de nood-
S o e m b a.
deze hulpactie

kunnen bij
en; doch niet
den daarvan.
van de oplaag
estelde exem-
exemplaren te
in combinatie
rdient aanbe-
an te vragen,
lijk niet meer

ctie bewijzen,
schap met de
en niet alleen
etterdaad be-

WIELENGA,
um.
GOOSSENS,
ort.

ER
EN

en verdwenen
j, en over den
ld bouwt, of,
d, wordt opge-
midden van de
or een nieuwe
nieuw staten-
oude mensch,
dichter Mara-
God of maat-
dield verband

u de gemeen-
de staat. De
list. En stond
thans zal dat
in naaste zich
nu inderdaad
En zoo er ver-
kunnen zijn?
van ongeloof

n gelet op de
eënenig God.
en reformatie,
egen God, die

end schrijver
heid over het
de rationalis-
eld, zei: er is

verongelukten
de burgers.
vloekten. Ook
it den Aller-

tegen God,
Maar de mo-
lagen — gaat
of Hij er niet

zeide: de mo-
endheden, in
geraakt zijnde,
elmatige ver-

of en Revolu-
revolutie van

1848. Groen gewaagd nog van het somber gelaat
der tijden waarvan elke trek merkteken is van mach-
telooosheid van den zich onafhankelijk wanenden
mensch.

Maar 1848 bracht de overwinning der liberale bur-
gerij en van toen af, scheen het wel, of de nieuwe
machtige wereld komen zou.

Groot waren de vorderingen der natuurwetenschap,
die heel het weten van den mensch ging beheerschen.
En met die vorderingen steeg de trots.

Kierkegaard teekende dien in het verhaal van de
vlieg, die zich zette op het gewel van het hert en zei:
hinder ik U ook? Waarop het hert antwoordde: ik
wist niet eens, dat gij bestond.

Zoo plaatste de mensch zich tegenover God. Maar,
dus Kierkegaard: God is zóó groot, dat Hij zelfs een
premie zet op dit bedrog van den zelfbewusten mensch
en hem belooft met de goederen der aarde.

Sidder o mensch!

Maar de burger sidderde niet.

Hij werd groot en sterk, los van allen dwang van
eenig kerkelijk dogma, groot door zijn onafhankelijke
moreel, machtig in het bannen van den oorlog en het
waarborgen van den vrede, bouwende een nieuwe
maatschappij, waarin de onderlinge, vrije wedstrijd
alle menschelijke krachten zou doen ontwaken, tot het
leven werd een paradijs.

De mensch vond het doel van zijn leven in zich zelf.
Hij werd nu werkelijk de maat van alle ding.

Nu is aan dien droom, Groen sprak van het bouwen
van luchtkaatsen, dezen verderfelijken geest eigen,
een eind gekomen, en het ontwaken was vreeselijk.
De burgerlijke maatschappij wordt nu met niet dan
minachting besproken. De burger wordt doodverklaard.

De nieuwe mensch, de gemeenschapsmensch, treedt
op. Hebben de oordeelen Gods hem vernederd? Daar
is geen sprake van.

Hij moge niet meer vechten tegen God, zooals in
deze eeuw een Marcel Emants het nog aandurfde, er
is feitelijk niet dan negatie van God, van Zijn wet,
van den dag des Heeren, van Zijn grooten Naam. De
burger kende nog den eed. De nieuwe mensch wil
slechts de belofte. Hij staat algeheel in de eigen kracht.

Ik gewaagde van den heterogenen burger, die naar
de geleerden nu zeggen, wel nog geloofde, maar zich
in de veilige, burgerlijke maatschappij toch goed op
zijn gemak gevoelde.

De wereldgelijkvormigheid in de negentiende eeuw
was groot.

En het overblijfsel, dat waarlijk het kruis van Chris-
tus nog kende en Zijn opstanding als het groote goed
in dit leven, was feitelijk klein en gering naar deze
wereld.

Is het nu wel anders?

De zuigkracht van de ongeloofige wereld van deze
dagen is ontzettend groot. En wij zien nu ook be-
lijders van den Christus in bond gaan met den moder-
nen mensch, in het geloof aan een nieuwe wereld, en
de rijke beloften der revolutie vinden op nieuw alom
geloof. De mensch van onzen tijd onttrekt zich daar-
aan zoo uiterst moeilijk.

Zoo is er dus geen vernieuwing, wel verergering.
Er is geen waarlijk opstaan van den verloren zoon,
die nu te midden der ruïnes zit der burgerlijke maats-
chappij, maar een verharding, een nu eerst een sterker
dan ooit voortzetten van den revolutionairen wil.

De burger had God verlaten. De socialist volhardt
in dat kwaad.

Wij hebben geluisterd naar de redevoeringen van
den staatsman Smuts, zoon van een stoeren Calvinist
in Zuid Afrika.

Wat het meest trof in diens redevoeringen was de
volstrekte afwezigheid van eenig woord, dat opwekte
tot het buigen voor God en Zijn Woord. Het was al
maar: Europa herrijst, algeheel in de eigen kracht.
De vreeselijke negatie was er even erg als voorheen.
Zooals deze er ook is in de vergadering der volkeren,
in de parlementen van de wereld, in de conferenties
voor den opbouw van wat vernield werd.

God is er niet meer voor dezen nieuwen mensch.

De tweede vraag is: hoe staat deze mensch tegen-
over dit leven? Kan hij nog opzien naar omhoog, of is
de blik al maar gericht naar beneden? En staande
in de wereld, waarin de dood op nooit geziene wijze
om zich heen grijpt, in den krijg en in den kamp der
techniek, denkt hij nog aan een oordeel Gods, aan
den dood?

Van den burger wordt gezegd, dat hij met den dood
niet meer rekende. Hij leerde van zijn wijsgeeren, dat
de gedachte aan den dood hem de kracht zou ont-
nemen om waarlijk te leven. Daarom was het Christen-
dom ook feitelijk vijandelijk jegens het leven.

Reeds Spinoza leerde hem, dat de vrije mensch aan
niets minder denkt dan aan den dood, omdat zijn
wijsheid niet in de overweging van dien dood, maar
in die van het leven bestaat.

Het onsterfelijkheidsgehoof van den burger, dat er
nog tijdens de Fransche revolutie was, betekende,
zeide Vauvenargues, geen geloof in een ander maar
in hetzelfde leven, dat den dood ziet als anti-
these. Want de dood berooft ons van alles, en daarom,
willen wij groote dingen doen, dan moeten wij elke ge-
dachte aan den dood terugdringen. Dat deed de bur-
ger dan ook.

Een der moderne wijsgeeren zegt, dat deze nega-
tieve „alsof” houding, verenigbaar zoowel met aan-
vaarding als met loochening van de onsterfelijkheid,

typeerend is voor de burgerlijke profane mentaliteit,
die sterker dan eenige andere geestelijke macht het
Europeesch beschavingspeil heeft gemodelleerd.

De kerk mocht de doodsgedachte als haar voor-
naamste argument hanteeren — en hij denkt hier
misschien aan vele evangelieblaadjes van voorheen —
de ontwikkelde leek, de burger liet zich door het
schrikbeeld van den dood niet intimideeren.

Men hoorde ook toen opstandige klanken.

Er waren er, die het bestonden om met God te
twisten ook over den dood. Want Hij was de schuldige.

De Vigny noemde den zelfmoord een revanche tegen-
over God. Want, als Deze de ziel zal vragen: waarom
vernietigdet gij uw leven, dan zal die ziel zeggen: om
U te treffen, want waarom hebt gij mij zoo gemaakt,
en waarom hebt gij het lijden ons gegeven?

De gewone burger vond dit te erg. Want hij be-
minte de grens. Hij hield zich aan de negatie en daar-
mee uit.

En zoo dacht hij de kracht te hebben zelve het
leven te bouwen. Stoorde hij zich niet aan God, hij
wilde zich evenmin storen aan de vrucht der zonde
den dood, en minder nog aan de dreiging van een
eeuwig oordeel.

Zoo was de burger, die nu dan dood is.

Maar is de nieuwe mensch, die dan de nieuwe
wereld bouwen zal, in eenig opzicht anders?

De nieuwste wijsbegeerte, het existentialisme, van
een Heidegger of een Sartre, spreekt veel van den
dood. Maar feitelijk is dit in den zin van den opstand
tegen God. Want zij zeggen, dat onze schuld is ons
bestaan. En de dood is de zijnswijze van ons be-
staan.

Dit heeft natuurlijk niets te maken met het belijden
in het gebed vóór den doop, dat zegt, dat dit leven
niet is dan een gestadige dood. De dood is een absoluut
einde. Een storm in het niets.

En de conclusie is geen ander, dan het „durf te
leven”, wat in den meest lichtzinnigen vorm den
mensch dag aan dag wordt toegeroepen.

Het huidige geslacht der nieuwe wereld licht over de
geweldige levensvragen heen, spot met den dood, denkt
niet aan het oordeel Gods, vrees niet meer voor Hem.
Die ons allen voor Zijn rechterstoel zal dagen; aller-
minst voor het eeuwig oordeel bij den jongsten dag,
hoe druk hij het soms ook heeft over: „eschatologie”,
waarin hij een gansch anderen zin legt dan de ge-
meente van Jezus Christus steeds wachtend geloofde.

Ook hier is geen vernieuwing maar verergering,
verharding.

En dat is het juist wat ons in onzen tijd diep moet
treffen.

Er zijn christenen, die deze wereld gelijk stellen met
het helendome en gewagen van een krachtige zending
hier in Europa, zooals de apostel Paulus het ver-
moecht.

Wij mogen echter niet vergeten, dat de vergelijking
niet opgaat. De heiden kende den Christus niet. De
burger en de moderne mensch hebben Hem verworpen.

De oude antieke wereld wist van de blijde boodschap
niet af. De nieuwe wereld gaat er met groote vijand-
schap tegen in. En als wij de ontwikkeling der dingen
zien en de stijgende haat tegen Gods kerk, dan denken
wij weer aan het woord, dat Groen van Prinsterer in
zijn „Archives” schreef, als hij de Reformatie stelt
tegenover de Revolutie: „celle-ci — triumphe par les
martyres, celle-la se maintient par les massacres”.
De Reformatie triumpheerde door haar martelaren, de
revolutie tracht zich staande te houden door haar
slachtingen. Laat ons wakende zijn. De Heere komt.

Met hartelijke groeten
en heilbiede uw toegenegen

MARNIX.

P. S.

Ik begrijp nu hoe de heeren der Zwolsche synode
aan hun malle bewering kwamen inzake dat gevaar
van misverstand.

De heeren hadden geen argument, en in hun ver-
legenheid zochten zij naar een citaatje. Ach ja — zij
vonden het. Hoera... Hij heeft het zelf gezegd. Het is
dr van der Zanden, die dit groot gebeuren publiceert.

Hij zegt: wij blijven met dit besluit in de oude lijn,
waaraan ook prof. Schilder de voorkeur gaf. En dan
volgt het citaat:

In de Reformatie van 15 Sept. 1939 schreef deze
o.a.: Deputaten hebben afgezien van schriftelijke
gedachtenwisseling over de van Christelijk-Gerefor-
meerde zijde Ingebrachte bezwaren. Zij zien daarin
weinig heil. Mondelinge samenspreking zou soepel
kunnen zijn; schriftelijke gedachtenwisseling dunkt
hun evenwel te stroef en wordt h.i. licht aanleiding
tot nieuwe misverstanden..... Persoonlijk meen ik
met deputaten, dat in dit stadium, mondeling con-
tact alles voor heeft! En ik geef hun gelijk als zij
van hun kant opmerken, dat nu het nog maar
gaat om een allereerste toenaderingspoging, monde-
linge onderhandeling verreweg de voorkeur heeft.
Maar indien men van Chr. Gerof. zijde niet anders
wil? Men zou toch tot het uiterste kunnen gaan?
Evenwel al waren er vrij veel synodeleden voor deze
concessie te doen, een meerderheid kon de geopperde
gedachte niet halen.

Als wij dit citaat bezien, zegt het in werkelijkheid
weer precies het omgekeerde als de heeren der Zwo-
sche synode het doen voorstellen. Men krijgt geen
hooge gedachte van hun kracht tot logisch denken.

Maar in de verlegenheid doet een mensch vaak rare
sprongen.

Waar ging het in dit geval met de Chr. Ger. om?
Om, na een scheiding van vele jaren, een aller-
eerste toenaderingspoging.

Men had daar vele gevoeligheden, en nu meenden
deputaten, dat verdere schriftelijke gedachten-
wisseling misverstand zou kunnen wekken.

Dit was de meening van deputaten,
hier door prof. Schilder weergegeven. Hij doet nu
blijkbaar zijn best, om allen verkeerd inderuk van
deze afwijzing bij de Chr. Ger. weg te nemen. Hij is
van harte begeerig naar contact. Hij wilde ook de
begeerte naar schriftelijk contact niet afwijzen. Men
gevoelt uit dit citaat, dat het hem spijt, dat het voor-
stel daartoe de meerderheid in de Synode niet kon
halen. En nu doet hij zijn best, om dit gebeuren, in dit
speciale geval, in dit stadium voor zulk een aller-
eerste toenaderingspoging, zoo zacht en soepel moge-
lijk te verklaren.

En nu wordt dus dit woord misverstand, niet
eens van hem zelf, uit dit geval, dat in wezen een
gansch tegenovergesteld karakter draagt dan wat
thans aan de orde is, opgehaald, om een houding,
waarvoor men geen enkel goed argument kan aan-
voeren, goed te praten.

Daar vraagt onze synode in een schrikkelijk geding,
waarin professoren zijn afgezet, predikanten en oude-
lingen uitgeworpen, en dat wel zóó, dat zij zelfs voor
de wereld als eerloozen werden tentoongesteld, aan de
vergadering, die zulks aandurfde: laet ons nu dit
geding schriftelijk en publiekelijk, met
openbaarmaking van alle stukken, alles open en bloot,
klaar en duidelijk voor heel de wereld behandelen. Wij
durven dit aan. Doe gij dit nu ook.

Men durft het niet. Men waarschuwt reeds van
te voren: dat kan niet; dat zou maar ten voordeele
der vrijmaking zijn.

M. a. w. ons doen kan het volle licht niet verdragen.
Maar hoe nu zulk een houding goed te praten?

Wel wij zoeken een citaatje. Ha, daar is het.

Hij sprak zelf van misverstand. Nu gebruiken wij
ook die uitdrukking en wij zijn er af. Welk een
vondst. Men heeft zich in de handen gewreven van
schik. Maar — laat men dit alles nu eens aan een
wereldling voorleggen en dan eens luisteren naar wat
hij van zulk een lafheid zegt.

Het citaat deugt niet. Het zegt het omgekeerde, ook
omdat het hier niet slechts gaat om een schriftelijke
maar om publieke behandeling. Daarom vraagt
het gekrenkte recht.

Maar ook al had men een woordje kunnen opdienen,
dat in de verlegenheid ietwat beter had kunnen dienen,
wat zou dat nog zeggen?

En deze lieden, die tot zoo laag peil in hun doen
zinken, beginnen met aan hen, die zij zoo behandelen,
te informeren: hé, gij spreekt ons aan als heeren,
zijn wij als te met geen broeders meer?

Hier houdt alles op.....

MARNIX.

(Tot onzen spijt kon wegens afwezigheid van den
redacteur deze copie niet meer in ons vorig nummer
verschijnen. Redactie).

Wat „De Heraut” in 1887 „kernachtig”
noemde.

In „De Heraut” van 28 Aug. 1887, nr. 505, schreef
dr A. Kuyper een artikel onder den titel „Een kern-
achtig adres”. Daaruit ontleenen we:

Aan den Kerkeraad van Barneveld is door de hrs G. J.
Knottenbelt, B. van Essen en A. Roskam onderstaand adres
inzake de reformatie der kerk akdaar opgezonden. Het luidde
als volgt:

Aan den Kerkeraad der Hervormde Gemeente te Barneveld.
Vermaant elkander en sticht de een den ander. Dit woord
des Apostels mag in deze dagen weder in herinnering komen,
nu er weder stemmen uit Gemeente en Kerkeraad opgaan om
elkander te vermanen.

Jaren lang zijn vele Kerkeraden voortgegaan in een weg
van ongehoorzaamheid aan Christus, het enig Hoofd der
Gemeente, zonder dat leden der gemeente hen kwamen waar-
schuwen. Thans wordt door Gods genade dit anders, en
kerkeraad en gemeente ontmoeten elkander met de vraag,
welke is van Gods wege onze roeping?

Daarom verbeugt het ons, dat de kerkeraad van Barneveld
heeft geantwoord op een ingekomen schrijven van leden der
gemeente. Andere kerkeraden zwegen er op of namen het voor
kennisgeving aan. Te Barneveld niet alzoo; men schiet daartoe
de zaak zeker te gewichtig. Een drietal leden hebben alzoo
derlijk een antwoord openbaar gemaakt en al mogen toon en
inhoud ons eenigszins gesmaakt hebben, ook het jarenlang
zwijgen maakt begrijpelijk, dat de eerste ontmoeting eenigszins
stootend was. Daarenboven dat drietal leden drukte niet
uit het gevoel van den ganschen kerkeraad. Als kerkeraads-
besluit is medegedeeld: „dat wij krachtens ons ambt onbe-
voegd zijn dit voorstel tot verbreking van het kerkverband
in overweging te nemen, daar het zou indruisen tegen de
goede trouw”. Het mag velen leed gedaan hebben, dat intus-
schen een zestal kerkeraadsleden ontslag namen, al hopen
wij hartelijk, dat zij zich onbevoegd achten langer onder Sy-
nodale organisatie een plaats in den kerkeraad te bekleeden.
Toch ware het in dit geval beter geweest, dat zij gebleven
waren, om voortaan, overeenkomstig hun roeping, de kerk te